

Utvärdering av samverkansdialogerna inom kulturområdet

Anteckningar från möte 27 oktober, SKL:s lokaler

- **Inledning.** Pernilla Luttrupp hälsade välkommen och berättade om dagens program. Alla deltagare presenterade sig kortfattat innan professor emeritus i statsvetenskap Evert Vedung började föreläsa.

- **Utvärderingens grunder.** Evert Vedung pratade utifrån bilder som finns som pdf på Reglabs webbsida <http://www.reglab.se/larprojekt/kulturdialog/27-okt>. Han startade med att resonera kring sin definition av utvärdering och vad dess nyckelord betyder: ”Noggrann bedömning i efterhand av offentliga interventioners utfall (resultat) och vägarna dit, vilka tänks spela roll i praktiska beslutssituationer.”

Vedung övergick till att prata om systemteori och **den enkla systemmodellen**, som skapades någon gång i mitten av 40-talet, dvs inflöde-process-utflöde och återkoppling. När systemmodellen ändras för att passa offentlig sektor säger man intervention i stället för inflöde, förvaltning i stället för omvandling och slutprestation i stället för utflöde. Utfall kallas effekt (effekt 1, effekt 2 etc).

Vedung använde Örebro preventionsprogram som ”case”. Ett första steg i en utvärderingsprocess är att skapa en programteori, vilket kan göras utifrån den enkla systemmodellen. I det här fallet används den utvidgade systemmodellen (se pdf *Utvärderingens grunder*). Vedung fyller den med innehåll från preventionsprogrammet i Örebro, vilket resulterar i en programteori som tydliggör vad insatsen handlar om.

Vad vill man uppnå med Örebro preventionsprogram? Förebygga att ungdomar börjar supa tidigt. Varför? För att det finns risker med att börja supa för tidigt. Hur ska man nå ungdomarna? Genom föräldrarna. Man anser att det behövs ett tydligare föräldraskap. Hur? Insatserna ska ske via skolan. Allt detta skrivs in i programteorin, gärna i form av en bild.

Att se bilden klarlägger helheten för de inblandade, vilket många gånger är ett tillräckligt bra resultat vid en utvärdering. Vedungs budskap är: **Gör inte utvärderingar i onödan!** Det måste finnas någon som är beredd att agera på grundval av den utvärdering du gör. Är det fullmäktige som ska fatta beslut? Det kräver en viss typ av utvärdering. Alkoholupplysarna, en annan typ, föräldrarna ytterligare. Obs! Ingen utvärdering är lik den andra, den är alltid beroende av vem som ska ha den. Använd programteorin för att precisera vad ni ska utvärdera.

Programteorin kan användas i dialog mellan utvärderare och beställare. Det är en fördel om utvärderaren kommer in under pågående program för möjlighet att förbättra programmet.

Vissa frågor passar dock bäst för forskning.

Vilken är skillnaden mellan uppföljning och utvärdering? Uppföljning är att man samlar in data på en variabel, t ex närvaro på föräldramöten. I en utvärdering studerar man sambanden.

Man har också nytta av programteorin när man ska konstruera indikatorsystem.

Om det inte finns indikatorer, hur ska jag då samla in data om ex vis alkoholupplysningen? **Effektanalys** är ett sätt, dvs att fråga kunniga personer. Många kända personer, som Assar Lindbäck och regeringens rådgivare Lars Jonung, använder detta. Frågor som: Vad hade hänt om hon inte fått pengar? Vad hände när hon fick pengar?

När ni ska utvärdera dialogprocesserna, leta efter mekanismerna! Är de aktörer som ingick nöjda med utfallet?

Kulturrådet har till uppgift att göra **uppföljning** av kultursamverkansmodellen, dvs att samla in statistik som bygger på vissa indikatorer. Myndigheten för kulturanalys har till uppgift att **utvärdera**.

Clas-Uno Frykholm, direktör för Kulturanalys, sade att myndigheten är beroende av Kulturrådets uppföljningar för att kunna lösa sitt uppdrag. Vi vill ”gärna samordna uppföljningen så att man inte behöver lämna data till flera myndigheter. Vi vill ha ett enda system. Ni bör tänka på samma sätt på regional nivå. Ni behöver också kvalitativa data.”

En fråga som diskuterades var om man kan utvärdera sin egen verksamhet? Där ansåg både Vedung och Frykholm att det är fullt möjligt om syftet är formativt, att ständigt bli bättre. Det handlar om kvalitetsutveckling där man använder sig av självvärderingar.

Evert Vedung visade en bild över hur EU ser på utvärdering. Den bygger på systemteorin men utvärderar dessutom effekter på olika nivåer. Se pdf *Utvärdering inom EU*.

● **Clas-Uno Frykholm**, direktör för Myndigheten för kulturanalys, MYKA, berättade efter lunch om dess uppdrag. MYKA ska utvärdera kultursamverkansmodellen på nationell nivå. Myndigheten kommer att börja med att analysera de regionala kulturplanerna. Hur återspeglas de nationella kulturpolitiska målen i

respektive kulturplan? Är det en stor skillnad mellan kommuner med olika styre? Hur kommer samverkan mellan regioner att ske? MYKA kommer att arbeta med Mixed Methods, som är en strategi som kombinerar kvantitativa och kvalitativa metoder. Inom vissa verksamheter kommer myndigheten att göra djupdykningar, för att kunna förklara varför saker sker.

Frykholm sade att det skulle vara fantastiskt att ha en gemensam kvantitativ bas för analyser, som Skånesystemet. Kulturanalys och Kulturrådet skulle kunna stödja detta med pengar.

MYKA kommer att arbeta mycket med "skuggmetoden", vilket är en vetenskapligt bra metod, baserad på djupintervjuer. Det räcker med ganska få intervjuer; efter fem-sex finns en informationsmättnad, som gör att man inte behöver intervjua så många fler personer.

Kultursamverkansmodellen är ett nytt sätt att fördela ekonomiska resurser, som ger positiva effekter, i form av ett ökat engagemang regionalt-lokalt. Det innebär skillnad mellan regioner.

Man ska inte tro att staten vill avhända sig styrkraft. Man kan styra genom lagar och regler, pengar och/eller ideologiska styrmedel (dialogen).

● **Fortsatta diskussioner om vad samverkansmodellen handlar om.** Pernilla undrade om något fortfarande är otydligt med samverkansmodellen och i så fall vad? Detta är vad grupperna redovisade:

Vad är tydligt/begripligt/enkelt?

- Myndigheten för kulturanalys uppgift.
- I Skåne: Samverkan med kommunerna "bottom-up". Med organisationer "top-down".
- Att det krävs en samverkan.
- Samverkan/dialog (ej förhandling)
- Skillnaden mellan uppföljning – utvärdering
- Är det en förändringsmöjlig modell under tiden, eller inte?
- Den nya kultursamverkansmodellen= ett nytt sätt att fördela pengar.

Vad är otydligt/svårt att förstå/delade meningar?

- Rollerna
- Samverkan/samråd
- Samverkan/samarbete
- Process/inte process

- Vem som redovisar till vem
(vi ska gå hem för att vässa vår organisation för att kunna möta dessa nya behov)
- Vad är den kulturella infrastrukturen nationellt-regionalt

I den efterföljande diskussionen lämnades följande allmänna synpunkter:

- Det nya, dialogen + kulturplan. Måste också hänga ihop med de nationella målen.
- Ökat transparens och medansvar.
- Det man följer upp är de statliga medlen relaterade till de nationella målen
- Kultursamverkan/kulturplan
- Ska samarbeta med civilsamhället men likafullt ska vi ge pengarna till institutionerna.

Pernilla menade att kultursamverkansmodellen inte är helt tydlig eftersom de begrepp som används inte förklaras. Hon läste upp ett avsnitt från *Spela samman - en ny modell för statens stöd till regional kultursamverkan, SOU 2010:11* som visar detta.

"5.1 Kultursamverkansmodellen

Respektive landsting tar fram fleråriga regionala kulturplaner i samverkan med länets kommuner och efter samråd med kulturlivet i länet och det civila samhället. Kulturplanen fastställs efter dialog med Statens kulturråd."

Regionen är självbestämmande. Kulturrådet ska endast komma in i dialog efteråt, när kulturplanerna är skrivna.

Samråd med civilsamhället, hur går det till?

● **Konkreta exempel på dialoger.** I denna övning skulle grupperna välja ut fem konkreta exempel på hur man har jobbat med olika slags dialoger inom kultursamverkansmodellen och varför man valt just dessa. Förslagen finns redovisade i pdf *Konkreta exempel på dialoger*.

Inför nästa gruppövning fick alla utom en person byta grupp. Uppgiften innebar att välja ut två av de fem förslag som fanns på respektive gruppblad.

Grupp 1 valde följande: Medborgardialoger med riktad inbjudan samt Aspektgrupper (kultur-näringsliv, kultur-hälsa)

Grupp 2: Skapa olika former av samverkansarenor samt Fokusgrupper

Grupp 3: Dialog med politiker (grundförutsättning, ökad kunskap o ökat intresse) samt Sektorsövergripande inom det egna konstområdet för att föra en dialog om utveckling.

Grupp 4: Djupintervjuer med fria kulturutövare samt Ungdomar

Grupp 5: Ungdomar samt Nationella minoriteter

● **Vad är viktigt att utvärdera i dialogprocessen?** Pernilla öppnade denna övning med att fråga om någon i rummet hade gjort en utvärdering /uppföljning av någon dialog inom kultursamverkansmodellen?

- Vi ska skicka ut en enkät på fredag om hur man upplevt dialogprocessen. (Vem?)
- Vi har gjort en utvärdering med fokusgrupper, berättade Jan Stenfell från Region Skåne .Vi har sett samverkan som ett djupare samarbete.
- Vi har frågat kommunerna om vad de anser om kommunbesöken, sade Annette Kohkoinen, Norrbottens Läns Landsting.
  - Vi har skickat ut en enkät till kommunberedningen, berättade Lena Karlström, Landstinget Västmanland.
- Vi tittar på remissvaren, sade Jenny Engler från Landstinget i Jönköpings län.

I gruppövningen skulle alla fundera över vad som är viktigt att utvärdera i dialogprocessen. Hur skulle man kunna utvärdera en specifik process med hjälp av systemmodellen?

Grupperna fick välja ut ett av de två förslagen från den tidigare gruppövningen, och försöka omsätta detta i Vedungs systemmodell. Det fungerade dock mindre bra – samtalet flöt iväg och få hann fullfölja övningen. Det kan ha berott på att man är ovan vid att arbeta med hjälp av systemteori och/eller att det var sent på dagen, med en viss mental trötthet som följd.

● **Databasarbetet i Skåne.** Jan Stenfell berättade om den databas de har arbetat fram. Den bygger på Qlick View och den har hittills kostat omkring en halv miljon att utveckla. Driftskostnaden är låg eftersom databasen ligger på egna servrar. Kulturrådet beviljade i går 325 000 kr till en förstudie, som handlar om att undersöka hur detta system kan användas av andra regioner. Kulturrådet samlar in uppgifter men vill inte ta ansvar för data som de inte har ett direkt ansvar för. Jan Stenvall menar att det är regionerna som måste bestämma vad regionerna har behov av och som måste kontrollera datan.

Deltagarna önskar få en tydligare beskrivning av databasen samt uppgift om driftskostnaden. Enligt Jan ska driftskostnaden tydliggöras parallellt med förstudien.

- **Coach-stund.** De olika coachparen fick en stund tillsammans för att checka upp hur långt respektive person kommit i sitt projekt hemmavid.

- **Nästa gång.** Vid mötet den 23 nov föreläser statsvetaren Christina Johannesson. Det kommer att handla om processutvärdering.

Skriv till Pernilla och berätta vad ni skulle vilja ta upp den 23:e (output) och vad ni vill lära er mer om (input). Skicka ett mejl till Pernilla om ni inte tänker komma nästa gång.

- **Svarta böckerna.** En stund för reflektion och självskattning. Gruppens medelvärde, i fråga om hur mycket man behärskar av lärprocessens tema, blev denna gång 5,15.

Kommande möten. Onsdag 23 nov kl 10-16.30, med kaffe från 9.30, ses vi på Tändstickpalatset, Västra Trädgårdsgatan 15 (vid Kungsträdgården). Lokalen heter Banksalen.

Nästa år möts vi den 31 jan och 29 feb-1 mars.